

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezapre reklamacije po poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

85. števil.

Maribor, dne 30. julija 1928.

Letnik XV.

Šiba absolutističnega centralizma.

Politika centralizma je doživela v naši državi popolen poraz. Premagala jo je popolnoma politika srbske hegemonije. Naša država je dandanašnji faktično srbska država.

Do tega rezultata je dovela povse pogrešena politika demokratske stranke. Radikalna stranka sama niti ne bi mogla ustvariti centralistične ustave. Za to je bila preslabla po številu članov. Pa tudi po idejnem stroju ni bila vsa za strogi centralizem. Protič je imel ob začetku ustavotvorne skupščine dosti pristašev.

Pa je stopila na pozornico demokratska stranka ter se povse udinjala centralizmu. Pribičević, Žerjav, Kuvkovec, Vilder, Ribar so srbstvu delali poklone do tal. Pridružila se jim je iz sebinčih nagibov Puceljeva kompanija. Vladi vdani soc. demokrati pod vodstvom Kristana in Koruna so s povešenim mečem stali ob strani ter vneto sekundirali centralizatorjem.

Tako se je ustvarila centralistična ustava, ki je Hrvatom in Slovencem povezala roke ter srbskemu narodu dala vso moč v roke. To pa so nezdrave razmere, ki spravljajo v nevarnost obstoj in razvoj naše mlade države.

Čim dalje obstoja centralistična ustava in čim dalje se razvija, tem bolj se slabšajo razmere med Slovenci, Hrvati in Srbi. Vsak zakon, ki ga ustvari narodna skupščina, pokvarja notranjo situacijo v naši državi, ker izvira iz vira hegemonizma ter hoče hegemonistično strujati pojočiti.

Gospodje demokratični centralisti so tako zaslepljeni, da ne vidijo kje tiči vir vsega zlega. Oni ne samo sodelujejo pri teh zakonih, oni se celo nad zakoni, ki jih ustvarja centralizem, radujejo. Zakon o splošni upravi, zakon o takozvani samoupravi, naredba o razdelitvi države na oblasti je predmet splošne radosti v taborišču demokratov, ki komaj čakajo, da bo Hrvatska in Slovenija faktično razdeljena ter tako politična moč Hrvatov in Slovencev popolnoma zlomljena. Kakor ironija politične usode se mora zabeležiti, da v tem vprašanju soglašajo težnje narodnih demokratov in nacionalnih Nemcev, ki tudi nestrpnost zahtevajo, da se mora Slovenija razdeliti, ker upajo, da pridejo v mariborski oblasti do odločilne važnosti. Tako si Kukovec in Schauer podajata roke na polje centralizma.

Ker je centralizem vedno v ozki vezi z militarizmom, so gospodje demokratski centralisti kajpada tudi navdušeni militaristi, kar so pokazali, ko se je ustvarjal novi vojni zakon. Da bi bili pri tej priliki branili ljudske koristi ter ljudstvo kolikor mogoče obvarovali prevelikih in nepotrebnih bremen, to niso smatrali za svojo dolžnost. Nalogo, ki je njim pripadala, so si iztolmačili tako, da morajo izpolniti vse to in še več, kar zahtevajo vladodržci, zahteve ljudstva pa smejo negirati in prezirati. Kaj jim je bilo mar, da je delovno ljudstvo zahtevalo, da se mora vojna služba znižati, ker je nepotrebno dolga, da se morajo vojaške davščine in datjave, ker so pretežke, olajšati, da se mora dati večja možnost vojaškim oprostivam?! Vse to so gospodje demokrati puščali v nemar, pač pa so z radikali konkurirali v tem, kako bi se število generalov povišalo ter oficirjem dale visoke plače. Njih namen je prozoren: držati v naši državi centralizem in absolutizem.

Pri uradniškem zakonu in to je druga ironija usode so gospodje demokrati bili tepeni z isto absolutistično in hegemonistično močjo centralizma, katero so naložili naši državi in katero tako vneto jačijo. Uradniški zakon je rezultat skupnega dela demokratov in radikalov v prejšnji vladi. Dokler so demokrati še bili na vladi, so uradništvo smatrali za inštrument vlade, to je, stranka, ki je na vladi. In to idejo so kot temeljno misel provedli skozi celi zakon. S tem so mislili, da bodo ostro in težko zadeli avtonomistične stranke. Pravičnost usode pa je sedaj to ost obrnila zoper demokrate. Kakšna zaslepljenost in zagrizenost demokratov, dokazuje dejstvo, da je Pribičević, dokler je še bila demokratsko-radikalna koalicija na vladi, proti volji radikalov zahteval, da mora v uradniški zakon priti ona drakonična naredba, da ne morejo postati ali ostati uradniki tisti ljudje, ki imajo druga načelna mišljenja o državni formi in državnem redu, kakor vladujoča stranka. Te in druge določbe uradniškega zakona potekajo iz demokratske inicijative.

Sedaj pa je naenkrat ta zakon, ki je po pretežni večini delo demokratov, slab in nesprejemljiv. Razlog je v tem, da demokrati niso več na vladi, da torej uradniki ne morejo več biti njihovo slepo orodje, marveč radikali zahtevajo, da bodo uradniki inštrument njihove stranke. Hinc lacrimae demokrate (odtod demokratske solze)! To so krokodilske solze, neiskrene solze, ker se demokrati ne solzijo radi uradništva, ampak radi lastne izgubljenosti.

Ako demokrati ne bi prelivali krokodilskih solz, marveč bi bili iskreni, bi se morali trkati na prsi ter se

potožiti: Grešili smo, veliki centralistični grešniki smo! Prodali smo državo absolutizmu in centralizmu. Demokrati pa niso sposobni za pravo pokoro in zato je postulat pravičnost, da so zdaj tepeni s tistimi šibami, ki so jih splekli za avtonomiste in federaliste.

Politični položaj.

Taktika Jugoslovanskega kluba. (Izjava poslanca dr. Hohnjeca beogradskemu dopisniku zagrebskega «Obzora».) Nekateri beograjski listi so komentirali nastopanje Jugoslovanskega kluba ob priliki glasovanja za uradniški zakon ter spominjali, da Jugoslovanski klub pri glasovanju ni zapustil dvorane, kakor druga opozicija, ampak da je samo glasoval proti zakonu ter s tem omogočil radikalom kvorum. Kot komentar ti listi omenjajo, da je Jugoslovanski klub to radi tega storil, ker so mu radikali obetali eno mesto v glavni kontroli. Poslanec Jugoslovanskega kluba dr. Hohnjec je radi te pisave beograjskega časopisja izjavil dopisniku zagrebskega «Obzora», da so vse navedbe beograjskega časopisja netočne, ker vobče ne postoji noben junktim niti s Pašičem niti z radikali, ki bi obvezal Jugoslovanski klub, da spremeni taktiko napram vladi in njeni večini. Kvorum je bil omogočen vladi tudi že brez njih, ker je večina imela v dvorani 121 poslancev, dočim so za kvorum potrebni samo 104 glasovi. Na ta način padejo sami po sebi vsi očitki beograjskih listov. Kar se pa tiče promene taktike, ker so tudi oni poprej bili sklenili, da v znak protesta zapuste zakonodavni odbor, so na seji narodne skupščine ostali v dvorani le radi tega, ker niso hoteli podpreti tendencij demokratske stranke ter jim nočejo služiti za štafažo. Jugoslovanski klub je posebna stranka, ki ima pravo na samostalne odloke. Za skupni nastop v zakonodavnem odboru so se demokrati dogovorili z Jugoslovanskim klubom in celo opozicijo, za nastop na seji narodne skupščine pa z Jugoslovanskim klubom niso iskali stika. Člana v glavni kontroli pa je Jugoslovanskemu klubu Pašič že lansko leto obljubil, ko so bile volitve članov v državni svet. Pašič tedaj ni hotel izpolniti zahteve, da bi prišel od Slovencev v državni svet Vodopivec, katerega so člani Jugoslovanskega kluba kandidirali, pač pa je obljubil, da ga bo sprejel v glavno kontrolo. Ko pa so videli, da radikali ne nameravajo držati Pašičeve obljube, so protestirali iznova pri Pašiču ter izjavili, da bodo smatrali v nasprotnem slučaju celo akcijo vlade za čisto srbsko politiko ter bodo temu primerno uravnali svoje postopanje. Nato se je Pašič domislil svoje obljube ter sprejel Vodopivca v glavno kontrolo, ne da bi zato zahteval kake protiusluge od Jugoslovanskega kluba. Na ta način je dr. Hohnjec zavrnil vse očitke beograjskega časopisja zoper Jugoslov. klub.

Uradniški zakon. K zgorajnji notici prinašamo izjavo poslanca dr. Hohnjeca, ki jo je dal beogradskemu dopisniku zagrebskega «Obzora» K tej izjavi še nekaj pripomb. Jeza demokratov, da je bil dne 24. julija v narodni skupščini sprejet uradniški zakon, je pravzaprav jeza nad tem, da imajo radikali s svojim turškim in nemškim priveskom v narodni skupščini večino. Do drugih volitev se bodo morali demokrati privaditi temu položaju ali pa se jeziti naprej. Ta jeza pa je tembolj nespametna, ker so demokrati sami omogočili radikalom, da morejo sedaj vladati brez njih. Demokrati so namreč ustvarili člen 85 ustave, ki določa: «Narodna skupščina sklepa polnodeljavno, ako je v seji prisotna ena tretjina vseh poslancev. Za polnodeljaven sklep je potrebna večina glasov prisotnih poslancev.» Demokrati so torej sami znižali kvorum na eno tretjino poslancev. Ker ima narodna skupščina sedaj 312 izvoljenih poslancev — 1 v Dalmaciji vsled nekdanje italijanske okupacije še sedaj ni izvoljen —, znaša kvorum 104. Radikali pa so za sejo dne 24. julija zbornali skupaj vse svoje pristaše, turški džemijetljije so bili vsi zbrani, prišli so vsi Nemci, celo g. Schauer, ki je drugače bolj redek gost v Beogradu, je bil prisoten. Tako so imeli radikali s svojimi priveski 121 glasov, torej 17 nad kvorumom. Kdor trdi, da radikali s svojimi zavezanci v omenjeni seji niso imeli kvoruma, ta ne zna šteti do 121. Radikali niso za kvorum potrebovali niti enega glasu iz opozicije, ker so nad kvorumom imeli 17 glasov, in zato tudi niso iskali niti enega glasu iz opozicije. Jugoslovanski klub je ostal v dvorani in je glasoval proti uradniškemu zakonu, ker je dobro vedel, da imajo radikali kvorum ter da vsled tega ne more preprečiti sprejetja zakona. Izkustvo ga je tudi podučilo iz zakonodavnega odbora, da grede radikali svojo pot ter se pri tem niti najmanje ne ozirajo na opozicijo. V zadnji seji zakonodavnega odbora je namreč pred končnim glasovanjem o uradniškem zakonu cela opozicija slovesno in demonstrativno zapustila dvorano, radikali pa so nato mirno izglasali ves uradniški zakon. Balkanski živeci niso tako nežni, da bi reagirali na take manifestacije. Poleg tega pa se demokrati pred glasovanjem v

plenarni seji narodne skupščine niso obrnili do Jugoslov. kluba za skupen nastop opozicije, kakor se je to zgodilo pred glasovanjem v zakonodavnem odboru. Ta ko je Jugoslov. klub se odločil, da bo storil to, kar je dosledno delal v zakonodavnem odboru, glasoval je zoper predloženi načrt uradniškega zakona. Jugoslovanski klub je edini ostal dosleden v celi dobi, ko se je ustvarjal uradniški zakon. Boril se je za pravice uradnikov lani zoper demokratsko-radikalno koalicijo, letos pa zoper samovlado radikalov. Demokrati so bili v tem jako neprijetnem položaju, da bi se morali boriti zoper lastno svoje dete. Zato je njihova borba bila tako slabotna. Tudi uradniške plače so bile že naprej določene v onem zakonskem načrtu, ki so ga ustvarili koalirani demokrati in radikali. In kar se tiče visokih oficirskih plač, ki se tako respektabilno dvigajo nad uradniške plače, so oficirske plače našle pri demokratih ne samo hladnokrvno odobravanje, marveč pristrano priporočanje. Saj se je treba demokratskim poslancem zahvaliti za pomnoženo število generalov in za povišane plače raznih oficirskih vrst. Ako so demokrati v istini tako goreči in dosledni prijatelji uradniškega stanu, zakaj pa niso glasovali zoper vojni zakon in v njem določene visoke oficirske plače, kakor je to storil Jugoslov. klub? Zakaj o priliki glasovanja o vojnem zakonu niso s protestom zapustili dvorano? Takrat bi ta manifestacija imela večji uspeh, ob uradniškem zakonu pa se je razblinila v nič.

Glede zagrebskega ali svojega zapisnika daje predsednik radikalnega kluba Marko Gjurčič silno smešne izjave. Trdi namreč, da ta zapisnik ne vsebuje nobenih obveznosti za radikalno stranko ali vlado, češ, da so v zapisniku samo Radičeve želje in da je on s svojim tovarišem dr. Janjičem te želje zopet na željo Radiča kar tako podpisal. Revizionisti so izpolnili svojo obljubo in besedo, radikali pa sedaj trdijo, da so samo nekako spomenico njihovih želj podpisali. Končno še samo le manjka, da pride eden od njih ter izjavi, da latinice in besede «zapisnik» niso razumeli in da so podpisali tja v en dan, kakor se podpisje v veseli družbi kaka dopisna karta. Politični morali radikalov se ne smemo čuditi, če se dospe tudi do take trditve.

Blamaža vlade je srečno dosežena v špijonski aferi in sedaj še glede izročitve Radiča sodišču. Najprej so skušali ga toliko ostrašiti, da bi zbežal v inozemstvo. Ker se to ni posrečilo, so poskusili s špijonsko afero in ko tudi ta ni zalegla, so po listih začeli z raznovrstno razlago njegovih «zločinov». Enkrat je bil žaljitelj kraljice, drugič veleizdajnik po volilnem proglasu in ker tudi to ne bi bilo umestno z ozirom na zapisnik, ki so ga toliko mesecev pozneje z njim sklepali, je sedaj veliko iskanje po paragrafi, ki naj bi služili za podlago sodniškega postopanja proti Radiču in če mogoče še za uvod hrvatskega monsterprocesa. Po beograjskih listih in v gotovih krogih se tudi govori, da bi morali Radiča zapreti v Bogradu in da bi morala voditi preiskavo beograjska policija. To pa menda zato, ker se beograjska policija tako dobro razume na svojo posebno «iztrago» z volovsko žilo in dimnikom. V beograjskih zaporih so lahko udušili kakega Novakoviča, s politikom, ki je svetovnoznan, se pa ne bo dalo tako postopati.

Po svetu.

PORUHRSKI SPOR.

S papeževim pismom, ki je pozvalo merodajne činitelje na francoski ter nemški strani k miru in spravi, ter z angelsko grožnjo, ki bo hrzkone ostala sama grožnja, da se bo Angleška brez Francije, Belgije ter Italije vsedla k zeleni mizi z Nemčijo, da se pogaja, je nastala v poruhrskem vprašanju konsternacija. Izgleda, da bo spet zmagala francoska politika represalij, ki bo znala priboriti zmago načelu, da je treba za pasivno rezistenco v Poruhrju klicati na odgovor posameznike.

Preko dejstva, da pomeni doslejnjša politika Francije v Poruhrju stalno nevarnost za evropski mir, nastane vprašanje, ali ni tudi za Francijo bolje, da se odreče dosedanjemu načinu boja in izsiljevanja.

10. januarja 1923 je naznanila francoska vlada nemškemu poslaniku v Parizu sklep, da bo odposlala v ruhrski revir iz inženirjev sestavljeno komisijo s potrebnim polnomočjem, da nadzira delovanje premogovnega sindikata, da ugotovi, ali se striktno izvajajo določbe reparacijske komisije, ter da se posluži vseh sredstev, ki so potrebna za izplačilo reparacij. Obenem se je nemška vlada naprosila, da naj obvesti merodajne in podrejene oblasti o polnomočju te komisije in da naj jim tozadevno izda potrebna navodila. Nemška vlada seveda tega ni storila, kakor je bilo pričakovati. Ko pa so francoske čete določene v zaščito te komisije, ukorakale v središče nemške industrije, je dozorel tu sklep pasivne rezistence. Ali je Francija dosegla svoj namen?

Eno je gotovo, da uspehi niso baš tako sijajni, kakor jih slikajo francoski ministri, ako se vračajo na-

zaj v Pariz od svojih inšpekcijskih potovanj. Franciji gre pri svojih težnjah predvsem za koks. Francoska železna industrija ne more pač prosperovati in dobičkanostno črpati vrelcev svojega bogastva na železni rudi brez poruhrskega koka. Nemci seveda vedo, zakaj Francozom gre in so tudi popolnoma razumeli vedno večje zahteve od strani Francije.

Ali se je stanje Francije s tem zboljšalo? Naj pokaže statistika! Od začetka poruhrske akcije (11. I. do konca marca 1923) je dobila Francija po natančni statistiki okoli 238.000 ton koka. Brez te akcije bi dobila Francija po mnenju gotovih strokovnjakov najmanj 1.5 milijonov ton. Francija je n. pr. prejela na račun reparacij aprila 1922: 547.008 ton brez posebnih težav in stroškov. Letos (1923) je dobila z velikimi stroški in z vojaško silo samo 23.8% te množine. Danes so zaloge menda skoro pošle, ali pa so zelo pičle. Kaj torej? Ali ni to razočaranje? In ako ne pride do sporazuma, bo prišla kmalu Francija tudi ob ta delni uspeh. In stroški? Januarja je stala tona koka 98 frankov, 15. februarja 132 frankov, 1. marca 198 frankov in 1. aprila pa 287 frankov. Stevilke govore zelo jasno.

Dejstvo je, da trpi Nemčija, da pa je tudi Francija težko prizadeta. Blizu se polom za obe državi. Čemu se ogroža svetovni mir za interese par bogatinov in industrijačev? Ne samo naše ljudstvo, ampak vsak tizen Francoz in Nемец je že prišel do prepričanja, da mora priti do sporazuma, da se odstranijo pogubonosne posledice francoskega militarizma in nemškega nacionalizma.

V gotovih francoskih krogih baje že obstoja pripravljeno, skleniti v slučaju morebitnih pogajanj z Nemčijo nekako premirje: Francija naj se za ta čas odreče vsakemu poseganju v gospodarsko življenje in javno upravo Poruhrja; nemška vlada pa naj izda na delavske in uradniške organizacije apel, da naj za časa pogajanj vsrjijo svoje delo v normalnem obsegu kot pred zasedbo. V kolikor pa odgovarjajo ta domnevanja dejstvom, ne moremo to raziskovati. Vendar pa naj bi se po mnenju strokovnjakov napravil poskus sporazuma temeljem sledečih pogojev:

1. Preklic vseh dosedanjih izgonov iz zasedenega teritorija in sprejem vseh vračancev v prejšnjo službo.

2. Vsi od vojaških oblasti zaprti in po vojaških sodiščih obsojeni se izpustijo.

3. Opustijo se vsa poseganja zasedbenih oblasti v gospodarsko življenje, javno upravo in politično svobodo prebivalcev v zasedenem teritoriju.

Nemci seveda bi morali opustiti pasivni odpor in vsako hujskanje. Ti pogoji bi naj tvorili temelj nekakemu predsporazumu, ki bi omogočil miren potek pogajanj.

Evropa potrebuje danes mirnega razvoja, ki je velikega pomena za vse evropske sile, tudi za Francijo. Treba je dvigniti produktivne moči v Evropi; mesto borbe za denar naj stopi kolaboracija. Problem Poruhrja pa je le delni problem redne, vsem narodom toliko potrebne vpostave svetovne industrije in svetovne trgovine.

Zato je Poruhrje tolike važnosti za vse; zato ne moremo brez strahu in bojani preiti na dnevni red preko tega vprašanja. Poruhrje ni samo zadeva Francije in Nemčije, ampak vse Evrope, ki zahteva miru in konca reakcionarni politiki zapada. Državniki na zapadu naj se tega dobro zavedajo, zakaj sodila jih bo bodočnost. Ravnotako pa gre svareč glas Evrope nemškemu nacionalizmu! Dovolj je izzivanja in nestrpnosti, dovolj nam je hujskanja in dvolične igre. V poruhrskem sporu hočejo skovati svoj politični kapital francoski šovinišči in pa nemški monarhisti in tako imamo uvod za enak zločin nad človeštvom kot se je začel iz istega izvora 1. 1914.

Finančni načrt Poljske. Poljski finančni minister je predložil kabinetu načrt, po katerem bi se doseglo ravnotežje v državnem proračunu. Začetni se mora z največjim varčevanjem, kar bi se doseglo z reduciranjem nepotrebnega uradništva. Nadalje misli finančni minister urediti emisijsko banko. Kapital 120 milijonov frankov, ki bi bil za to svrhu potreben, je že zasiguran. Devizna politika se bo vodila po kompromisu, ker prestrone odredbe v devizni politiki ovirajo gospodarsko življenje.

200 mrtvih vsled železniške nesreče. Na progi med Plevno in Sofijo na Bolgarskem se je dogodila velika železniška nesreča, ki je menda vsled svoje grozote edina na svetu. Vlak je vsled krivde kretničarja skočil iz tira ter se prekučnil v globok jarek ob progi. Lokomotiva in 11 vagonov se je popolnoma razbilo. Izpod razvalin so že potegnili 160 mrtvih, menijo pa, da bo vseh preko 200. Ranjenih je okrog 300 oseb. Ponesrečenec je radi tega toliko, ker vlaki v Bolgariji zelo neredno vozijo, pa je vsak vlak prenapolnjen.

Beleške.

Konstrukcija — višek radikalne politične modrosti. Konstrukcija obstoja v tem: ako nimaš zakonitih dokazov, da se znebiš nasprotnika, pa si dokaze sam konstruiras. In baš v konstruiranju iz trte izvitih dokazov za pobijanje in uničenje nasprotnikov so bili srbijanski politiki že od nekaj mojstri. Konstrukcija velja pri Srbih še danes za višek državniške modrosti. Konstrukcija je za Srbijance nekaj starega in jo je na svoji lastni koži preizkusil stari Nikola Pašić in ker ima sam iz konstrukcije bridke izkušnje, jo je začel v zadnjem času uporabljati proti njemu in radikalom nemaljubim separatistom. Avlonomističnih in federalističnih Slovencev ter Hrvatov so se začeli radikali bati, radi bi

se jih znebili na zvit način potom, sicer v političnem boju v kulturnih državah nedovoljene konstrukcije. — Da dosežejo svoj cilj: ugonobiti nasprotnike, so sklenili radikali Markov protokol ter dali separatistom besedo, da bodo spremenili dosednji režim in se držali zakonov. Na ta način se jim je posrečilo prevariti Radiča, da ni šel v parlament in s tem je bila igra zanje že dobljena. Sedaj vladajo lahko s svojo homogeno vlado, opozicija pa je brez moči. Ker pa so separatisti z obelodanjenjem Markovega protokola odkrili podlost radikalov, zato se je potreba nad njimi maščevati ter jih oslabiti, da ne bodo postali neprijetni. Treba je torej konstruirati kako afero, ki bi pomedla z voditelji neljubih nasprotnikov. Spretno so za to porabili zagreško špijonsko afero, da zapletejo v njene mreže hrvatske in slovenske separatiste. Zbobjali so skupaj svoje časopisje, ki je dan na dan prinašalo bombastične vesti, ki so se izkazale kot lažnjive. Poslali so v Zagreb najboljša beograjska detektiva: Trifunovića in Popovića, da najdeta vsaj najmanjšo vez med špijoni in Radičem, da bi tako dobili povod za aretacijo. Potem, ko bi bil Radič enkrat v luknji, se ne bi mogel braniti, nato se bo že dal konstruirati kak proces ki bi mu zavil vrat. Radikali dobro računajo, da bi z zaporom hrvatskih veljakov celo hrvatsko gibanje propadlo. Ko so enkrat Hrvati na tleh, potem se pa hočejo spraviti nad Slovence. Toda poteza z veleizdajo ni uspela. Njihovi detektivi so vlado samo blamirali s svojimi izjavami, ki so jih dali famoznemu «Preporodu». Ker pa se je treba Radiča na vsak način čimprej iznebiti, zato so ga izročili potom imunitetnega odbora skupno z nekaterimi slovenskimi poslanci sodišču radi tiskovnih deliktov. Samo da bi bil enkrat pred sodiščem, potem bi se že dalo kaj izmisliti. Ravno kar omenjeni način konstrukcije nas živo spominja nekdanje Avstrije. Tudi pod Avstrijo se je ustvarjalo umetne procese, da so se iznebili neprijetnih ljudi, samo, da so bile avstrijske oblasti pametnejše ter je o celi zadevi navadno molčala. Naša vlada pa raztrobi po celem svetu o veleizdaji Hrvatov in Slovencev ter se tako smirno blamira. In to imajo potem v Beogradu za politično modrost Pašića. Stojimo pred žalostnim dejstvom glede slabe politične vzgoje srbskega naroda. Ne samo, da so njegovi vodje prosti posnemovalci avstrijskih metod, ampak narod sam je že toliko zaslepljen, da slepo verjame vse rade, ki mu jih servirata «Preporod» in «Balkan». — Vlada seve ne stori nič, da bi napravila konec temu zastrupljanju javnega mnenja potom izmišljotin, ampak njej je predvsem na tem, da se obrži za vsako cenno pri vladnem koritu in da doseže ta svoj cilj, se treba iznebiti nasprotnikov potom najostrejše obsodbe vredne konstrukcije.

Francosko 300milijonsko posojilo. Kakor znano, je francoska vlada dovolila naši vladi posojilo 300 milijonov frankov za oboroževanje. To posojilo pa se ne bi izdalo v gotovini, temveč v materijalu. Ker za vsemi državnimi posojili v zapadni Evropi stojijo danes velike družbe kapitalistov in bankirjev, tako tudi pri tem posojilu ni nobene izjeme. Francoski tovarnarji vojnega materijala bi se radi iznebili nerabnega blaga in zato dobivamo mi — posojilo. Najprej so hoteli dati Francozi naši državi Wranglovo vojno brodovje, ki je prvotno bilo slabo, drugič pa last ruske države. To se je nekoliko izjalovilo in sedaj hoče Francija naprtiti Jugoslaviji svoj neraben materijal, med tem tudi artilerijsko vprego. Te vprege je toliko, da je je dravska divizijska oblast v Ljubljani dobila kar cele štiri vagonne. Komandant se je te pošiljatve zelo razveselil, toda kako veliko je bilo njegovo razočaranje, ko vidi, da je usnje sicer vsaj na videz zelo lepo in prikupljivo, toda vprega sama za naše kraje in razmere absolutno ni porabna, ker ni komatna, ampak obprna, kakor jo rabi artilerija lahko samo po ravninah na gladki in ravni cesti, nikakor pa ne naša, ki operira po neravnem in strmem terenu. Zdad naša divizijska oblast razmišlja, kam bi s tolikim materijalom, ki ga na noben način ne more uporabiti; štiri vagonne takega pri nas tudi na kmetih ne uporabnega blaga zlicitirati, pa tudi ni šala. Stornirati se tudi ne more, ker so jo nam Francozi poslali zato, ker je sami ne rabijo. Kaj tedaj? Vidite, tako naša uprava najema posojila, oziroma različno blago, ne da bi si ga preje ogledala. Mar ne bi bilo bolj pametno, če bi naš finančni minister sledil zgledu čehoslovaškega, to je, da bi se z zavezniki sporazumel glede medvojnih dolgov in jih začel pošteno odplačevati, ker bi se na ta način prihranile stotine milijonov, dočim nas bodo sedaj zavezniki zaradi naše nesolidnosti oskubili, kadarkoli homo kaj od njih rabili, ker se morajo za našo zamudnost, lenobo in netočnost na nekakšen način odškodovati.

Beograjska korupcija se je obogatela na aferi, ki kaže, kako uradujejo gg. ministri. Ta afero, ki je bila odkrita v trgovinskem ministrstvu, je povzročila v poslanskih krogih veliko senzacijo. Pred dalj časom je šef knjigovodskega oddelka trgovinskega ministrstva Miloje Stanojević, brat kabinetnega načelnika istega ministrstva, predložil cel kup aktov v podpis železniškemu ministru Velizarju Jankoviću, ki nadomešča trgovinskega ministra. V tem kupu aktov je bil tudi akt, s katerim se dovoljuje iz gotovega fonda podpora ženi Miloje Stanojevića v znesku pol milijona dinarjev. Ker Velizar Janković že delj časa ni podpisoval aktov, je podpisal brez izjeme vse predložene akte, ne da bi jih pregledal. Nato je Stanojević dotični akt izročil svoji ženi, ki je šla z njim k upravi fondov in tam dvignila pol milijona dinarjev. Za to afero se je zvedelo in je bila preiskavana, ko je bil denar že porabljen. Značilno pa je, da vsi Stanojević še vedno svojo službo.

Dnevne novice.

Duhovniška tretjerredna skupščina. Dne 21. avg. 1922 je bila kanonično ustanovljena tretjerredna skupščina za duhovnike lavantinske škofije, ima v Mariboru redne mesečne shode, katerih se po možnosti udeležujejo poleg mariborskih tudi duhovniki sosednih župnij. Drugod po škofiji bi se naj vršili slični sestanki po dekanijah ali po samostanih, kjer je to mogoče. Enkrat v letu se pa skliče skupen sestanek za celo škofijo. Ker se dne 6. avgusta t. l. začnejo duhovne vaje v Mariboru, se bo ta dan ob 10. uri dopoldne v frančiškanskem samostanu vršil sestanek voditeljev in duhovnikov-tretjerrednikov cele škofije. Doslej je vpisano v to skupščino 56 lavantinskih duhovnikov. K sestanku se uljudno vabijo tudi drugi gospodje. Na dnevnem redu glavnega shoda je poročilo o koristi in važnosti mesečnih shodov in o pravilniku, ki je že odobren od cerkvene oblasti, nadalje razgovor o organizaciji in karitativnem delovanju tretjega reda.

Rudarska stavka v Trbovljah. V stavki rudarjev vseh revirjev trboveljske premogokopne družbe vlada popolna solidarnost in disciplina. Vsi rudarji so v polni zavesti svoje pravične stvari in za pravico so pripravljeni voditi boj do zmage, pa naj traja še tako dolgo. Trboveljska družba ima tudi francoske delničarje in ti so prosili francosko vlado, naj ona pritisne na beograjsko, da se štrajk uduši in da se rudniki ne nacionalizirajo, ali skratka, da družba zopet dobi popolno oblast za izžemanje delavstva in pa konzumentov v svrhu svojih velikih dobičkov. Iz te intervencije na francosko vlado se jasno vidi, kako taksirajo velekapitalisti našo državo. Imajo jo za navadno francosko kolonijo. Naši vladi bi moralo biti znano, kaj dela družba, pa doslej še ničesar ni storila, da ustavi njeno temno poslovanje. Nima niti toliko samozavesti in ponosa, da bi v tem in še v mnogih drugih slučajih pokazala, da naša država ni francoska kolonija.

Špijonsko afero so le končno morali preseliti v Beograd, kjer je špijonka Androlić živela dve leti ter je imela prijatelje in znance v važnih javnih krogih. Sedaj je tudi konec razkritij po raznih listih, ker to pač ne gre, da bi se špijonkini srbski prijatelji in znanci tako trgali po listih, kakor njeni popolni neznanci iz Zagreba in Hrvatske. V Zagrebu so jo z inkvizicijo pripravili do tega, da obtožuje nedolžne ljudi, v Beogradu bo pa brez vsega po svoji prosti volji lahko toliko izpovedala, da bodo vse potlačili in nazadnje še njo izpustili. Če tudi o poteku preiskave mnogo prikrivajo, se vendar doznava, da je imela špijonka v Beogradu odlične politične, vojaške in policijske prijatelje, ki so ji izdajali, kar je rabila. Sploh je pa pri nas že tako urejeno, da Hrvati in Slovenci ne morejo priti do tajnih in važnih stvari. To vse ima Beograd in če je kaka špijonska afera, potem je lahko samo beograjska.

Srbijanske vesti o redukciji častnikov. Sedaj, ko je sprejet novi vojni zakon, je že začelo srbijansko časopisje razglašati v javnost, da se bo začelo takoj po uvedbi z redukcijo oficirjev. Pri redukciji bi prišli predvsem v poštev oni oficirji, ki nimajo zadostne šolske izobrazbe, ki so nekvalificirani in nerabni. Pri raznih komandah so cele čete oficirjev, ki nimajo nobenega dela, a tudi za noben posel sposobni niso. Zelo mnogo je takih oficirjev, ki se imajo zahvaliti za častniški čin protekciji, sreči in golemu slučaju, a najmanj pa kvalifikaciji, ki bi jo moral imeti vsak oficir. Ako bi res došlo do ravnokar omenjene redukcije oficirjev, potem bi ta zadela samo Srbijance, a niti enega Hrvata ali kakega Slovenca. V resnici pa bo z redukcijo častniškega zbora čisto drugače. Reducirali se bodo prečanski oficirji, ki so bili sprejeti iz bivše avstro-ogrške vojske, a ostali pa bodo tudi zanaprej v armadi vsi nekvalificirani elementi in samo radi tega, ker so rodom iz one blažene pokrajine, iz katere te kvalificira za vsako službo rojstvo, a ne izobrazba, sposobnost ter zmožnost. Prečanski oficirji so se že skoro popolnoma reducirali sami in prostovoljno potom ostavk, a preostale pa bo še pometil iz aktivne službe v penzijo novi vojni zakon.

Mesto policije — žandarmerija. Srbijansko časopisje je začelo zahtevati od armijskih komandantov, naj se ukine po mestih policijo in nadomesti z žandarmerijo in to radi tega, ker je žandarmerija veliko bolj zanesljiva kot pa policija. Ukinjenje policije se predvsem zahteva za Zagreb in sploh za prečanska mesta. Klic po ukinitvi policije pa je lansiran v javnost od višjih žandarmerijskih oficirjev. Treba namreč pibiti, da bomo dobili poleg novega vojnega zakona tudi novi žandarmerijski zakon. Po novem žandarmerijskem zakonu bomo dobili vse polno novih žandarmerijskih generalov in polkownikov in za to višjo žandarsko gospodo bo treba ustvariti nova mesta in to po večjih mestih, kakor je Zagreb. Baš radi novih žandarmerijskih generalov in polkownikov se že pred uzakonitvijo novega žandarmerijskega zakona pripravlja javnost na ukinitve policije in pomnožitev žandarmerije. Pri nas se pač vedno skrbno pripravljajo nova korita v civilu in uniformi.

Štrajk mornarjev. Štrajk mornarjev naše trgovske mornarice traja dalje v istem obsegu. Lastniki ladij niso ničesar podvzeli, da bi se štrajk končal, pa tudi mornarji ne mislijo odstopiti od svojih zahtev in tako čakata obe stranki, kdo se bo prvi uklonil. Beograd je poslal posebno komisijo, ki že dva tedna preiskuje vzrok štrajka. Člani te komisije pa se zelo malo brigajo za potek štrajka, ampak se vedejo, kakor da so poslani v Beograda na letovišče. Dnevno prirerjajo izlete na avtomobilih in motornih čolnih ob dalmatinski obali, lastniki ladij in z štrajkujočimi mornarji pa niti v do

tiko niso prišli. V Beograd pa poročajo, da preizkujejo vzroke štrajka, ki pa morajo biti vsakemu otroku znani, ker gre izključno samo za mezdnó gibanje. Tako ta komisija, mesto, da bi se trudila, da se štrajk konča, istega samo zavlačuje.

Krivicé nad katoliško cerkvijo v Vojvodini. Apost. administrator v Subotici je poslal vladi spomenico, v kateri se toži radi postopanja proti katoliški Cerkvi. V pritožbi navaja, da je vlada zaplenila 20 nunskih samostanov in 900 oralov cerkvenih posestev. V Nov. Sadu je odvzela katoliško gimnazijo ter zasedla 7 učiteljskih stanovanj, ki so bila last Cerkve. Vlada je v Senti zabranila nadaljevanje zidave katoliške cerkve, ki je že na pol dovršena. Odločno nastopa proti pravoslavni cerkvi, ki je zahtevala, da se ji podeli zaplenjeno premoženje katoliške Cerkve. Ta memorandum je vzbudil veliko senzacijo ter vse z napetostjo pričakuje, kakšen odgovor bo dala vlada.

Slovenska lesna industrija. Slovenija ima vsled gozdnega bogastva zelo razvito lesno industrijo. Koncem leta 1922 je bilo v Sloveniji okrog 2000 žag v obratu. Med temi 94 parnih, 18 električnih, 19 na turbine, 1868 pa na vodni pogon. Poleg tega imamo 7 parketnih tovarn, 8 tovarn za zaboje, 21 za pohištvo, 6 za vopnjenó pohištvo, 5 za lepenko, 1 za merila, 11 za cementne sode, 2 za lesene klince za čevlje, 3 za lesno volno, 1 za vžigalice, 6 taninskih, 1 za impregnirani les itd. Med letom 1923 se je ustanovilo mnogo novih podjetij, tako, da je produkcija lesne industrije precej večja, kakor prejšnjega leta.

Cerkvene orglje popravlja in vglasuje Ivan Rebolj, orglarski mojster v Mariboru, Vodnikov trg 3. Ravno kar je popravil temeljito orgle v mariborski stolnici v občno zadovoljnost.

Slovesno ustoličenje našega novega škofa.

Intronizacija prevz. g. novega škofa dr. Karlina se je vršila izredno slovesno. V soboto zvečer ob pol 9. uri so napravila škofu katoliška društva podoknico, na čelu jim godba kat. omladine. Škof je sprejel deputacijo društva, ki ga je pozdravila in je člane navduševal za agilno delovanje v kršč. društvih. Ob 9. uri je prikorakala Glasbena Matica, ki je zapela več lepih moških zborov. Stolp stolne cerkve je bil razsvetljen, na grčih v mariborski okolici so goreli številno kresi.

V nedeljo se je začelo verno ljudstvo že zgodaj zbirati v stolnici in okrog stolnice. Okrog 9. ure so začeli prihajati zastopniki civilne in vojaške oblasti. Vlado je zastopal g. dvorni svetnik dr. Kremenšek. Opazili smo nadalje zastopnika brigadirja, mariborskega mestnega komandanta Miladinoviča, podpolkovnika Škaberja, okrajnega glavarja dr. Lajnsiča, finančnega ravnatelja dr. Povaleja, dvornega svetnika Fona, župana Grčarja, ravnatelja gimnazije dr. Tomišeka, ravnatelja učiteljskega g. Pirca, ravnatelja Kmetijske šole gosp. Zmavca in druge predstojnike raznih mariborskih uradov. Navzoči so bili nadalje: dr. A. Ušeničnik in dr. Slavič kot zastopnika univerze, prior križniškega reda dr. Učakar, provincijal kapucinov p. Zupančič, opat trapistov p. Épalle, prošt Serajnik kot zastopnik celovškega škofa ter razni drugi cerkveni dostojanstveniki in večinoma vsi dekanji lav. škofije.

Po slovesnem vходу in nekaterih molitvah je prebral stolni dekan dr. Tomažič papeževo bulo o imenovanju dr. Karlina škofom lavantinskim. Nato je stopil dosedajni kapiteljski vikar stolni prošt dr. Matek ter je pozdravil novega škofa v imenu duhovščine, zagotovivši mu spoštovanje, udanost in pokorščino, na kar je Prezvzišeni v ljubeznjivih besedah duhovščino zagotovil svoje ljubezni in svojega varstva ter jo pozival, da z njim vstrajno in neumorno deluje za dušni in telesni blagor dobrega ljudstva. Nato je stopil novi škof v polnem škofovskem ornatu na pridiznico ter je v izbranih besedah navduševal vernike, da mu naj bodo kot svojemu nadpastirju sinovsko udani in pokorni, da pa bode na drugi strani od storil vse, kar je v njegovi moči, za njihovo izveščanje. Po pridigi je pel novoustoličeni vladika slovesno sv. mašo, katero je zaključila zahvalna pesem. Ob enih popoldne so bili zastopniki vojaških in civilnih uradov, kakor tudi duhovščina gostje Prezvzišenega, pri koji priliki se je Presvetli v svoji napitnici spominjal papeža Pija XI. in kralja Aleksandra I.; Prezvzišenega pa so v nagovorih slavili stolni prošt dr. Matek, dvorni svetnik dr. Kremenšek, ptujski prošt Jurkovič in zastopnik vojaške oblasti. Prezvzišeni si je v kratkih dneh svojega bivanja med nami vsled svoje skrajne ljubeznjivosti pridobil srca svoje duhovščine in vernega ljudstva. Bog nam ga ohrani zdravega in krepkega ter ga podpiraj v njegovem delovanju s svojo mogočno milostjo!

Iz Maribora.

Eks-poslanik dr. Vošnjak kot hišni posestnik. Po kratkem, a gotovo plodonosnem političnem delu je kupil znani dr. Vošnjak v Lajtersbergu bivšo Pugelovo vilo za tri milijone in prvo, kar je storil, je bilo to, da je odredil, naj se mu vsi stanovalci v hiši ob določeni uri predstavljajo. Eden si tej «naredbi» ni mogel odzvati, ker je vsled svoje službe v mestu po ves dan odsoten, in drugi večer, ko je že bil v postelji, mu lastnik zunaj pred hišo napravil silen škandal, češ, kaj si ta človek vendar dovoli napram njemu «ministru, poslaniku, kučevlastniku» itd. Iz maščevanja ga hoče spraviti iz hiše ter trdi, da se je v njo samovoljno uselil. Za dr. Vošnjaka tako postopanje in pa bahanje z ministrovanjem,

ki pa ni bilo dejansko, temveč samo naslovno za kratak čas njegovega proslulega poslanikovanja, ni čudno, čudno bi pa bilo, če bi temu gospodu nasled okolrajni stanovanjski urad ter podpiral užavljeno samoljubje napram stranki, ki že tri leta stanuje v hiši in o kateri bi se pač dalo ugotoviti, da je popolnoma pravilnim in postavnim potom dobila to stanovanje.

Orjunski psevdó pomorski kapetan — tat. Po Mariboru se potika že par let neki južni tip z imenom Štros, orjuncé seveda in pri volitvah tudi radikalski agitator za obilne pare, ki so pa ostale samo v obljudi. Ta Štros je povodom neke sokolske veselice v Narodnem domu ukradel površnik privatnemu uradniku S. ter ga dal nekemu natakarku v povračilo svojega dolga. Okradeni g. S. vidi nekega dne svoj izgubljeni površnik na plečah natakarku in tako se cela stvar razkrije, Štros pa roma v zapor radi tatvine. Tu odsedi par tednov, potme pa pride ven in se gostilničarju «Lovskega doma» predstavi kot pomorski kapetan na dopustu. — Gostilničar mu gre na lim in ga še sprejme na stanovanje. Ko psevdó-kapitan že nekaj dni stanuje pri njem, pa vidi gostilničar, da nekaj dela pri kasi. «Kapitan» se izgovarja, da rabi drobiž in da izmenjava 1000 din. bankovec. Gostilničar ga pusti, ko pa zvečer obračunava, vidi, da mu manjka ravno 1000 din. Tako se stvar razkrije in «kapetan» mora zopet prekiniti svoj «dopust» ter romati nazaj v zapor. Značilno je tudi to, da je ta «kapetan» enkrat s potvorjeno menico nabrisal svojega orjunskega tovariša Škerjanca za 8000 K. — Škerjanc te škode najbrž ne bo sam trpel, pač pa železnica, ki je nevede finansirala že marsikatero njegovo pustolovščino. — Tako se orjunci eden za drugim znajdejo v zaporu ter se zopet vračajo tja, kamor spadajo. Ko so bili kot razbojniški napadalci na Čirilovo tiskarno zaprti, jim je predsednik sodišča svečano naznanil, da so izpuščeni in radovedni smo, če jih svečano sprejema in pozdravlja tudi sedaj, ko prihajajo in odhajajo kot tatovi. Ker orjunci — tatovi toliko potujejo iz zapore in nazaj, se pač dr. Reisman in Pepček Hren lahko pripravita kot permanentna pozdravna govornika pred jetnišnico in v «Grajski kleti». Nismo slišali, da bi bila pozdravila tatinskega orjunca Hlebsa in če sta na to pozabila, naj se pač izkažeta ob dopustih in nastopih laži-kapetana Štroša v zaporih.

Predavanje o katoliškem shodu v Ljubljani. V četrtek, dne 2. avgusta, ob 20. uri, se vrši v dvorani Kat. pomočniškega društva (Lekarniška ulica) predavanje o pomenu katoliškega shoda in o predpripravih za to veličastno manifestacijo katoliške misli v Sloveniji. Pri predavanju bo vsakdo dobil vsa potrebna pojasnila glede udeležbe tako pri katoliškem shodu, kakor tudi udeležbe pri romanju k Mariji Pomagaj na Brezjah. Predavanja se lahko udeleži vsakdo.

Članstvu Ljudskega odra v Mariboru! Vsled obolevnosti našega vodje tov. P. izostanejo ta teden vsi sestanki, vaje, predavanja itd., ki so bila napovedani. Članstvo naj si v tem tednu oskrbi vloge za «Verigo.» V ponedeljek, dne 6. avgusta, je zopet obvezen sestanek.

Igralci, igralke, pevci in pevke! Do 15. avgusta se lahko še prijavite za sodelovanje pri Ljudskem odru. Prijavljenih je že precej in se bo dne 15. avgusta nepreklicno pričela dramatična šola in ustavilo vsako sprejemanje novega članstva.

Napodite jih! Pod tem naslovom smo objavili v št. 82 našega lista dne 23. julija t. l. notico, ki sloni na napačni informaciji. Gre za premestitev treh poštarjev iz Maribora v Sarajevo. V dotičnem uradnem brzojavu ni bil izraz: napodite jih, marveč: napotite jih takoj v Sarajevo. Vsled tega tudi odpadejo v tej zadevi vse pripombe v omenjeni notici na naslov ljubljanske poštne direkcije in njenega ravnarja s poštними uslužbenci. To lojalno popravljamo, ker nočemo nobenemu delati krivice.

Za posestnike mlatilnih garnitur razglašá mestni magistrat: Vabijo se vsi posestniki, ki imajo mlatilno garnituro (mlatilni stroj s čistilnikom), da v teku prihodnjih treh dni, to je od 28. do 30. t. m., iste pri mestnem tržnem nadzorstvu Rotovski trg št. 6 v svrhu evidence prijavijo.

Orlovski in dijaški vestnik.

Jugoslovanski Orli v Parizu. Letos se je vršila v Parizu velika slavnost katoliških telovadcev. S slavnostjo, ki se je vršila 21. in 22. junija, je bila združena javna telovadba ter tekma katoliških telovadcev vseh narodov. Udeležilo se je nad 30.000 telovadcev iz vseh delov sveta. Prireditve, ki je velikega mednarodnega pomena ter se je vršila pod pokroviteljstvom predsednika francoske republike Milleranda, maršala Focha, ministrskega predsednika Poincareja, kardinala Dubois, predsednika pariške mestne občine ter mnogo drugih najvišjih francoskih funkcionarjev, so se udeležili tudi naši Orli. In s ponosom lahko rečemo, da so nalogo, s katero jih je poveril naš narod, ko jih je poslal na to tekmo, nad vse častno izvršili. Pokazali so pred vsem svetom, da je naš narod, četudi neznan v primeri z drugimi, vendar zmožen ustvariti organizacijo, za katero so mu lahko vsi zavidni. S svojim sijajnim nastopom so zadivili vse udeležence, zlasti pa še Francoze, katerih časopisje naših telovadcev ne more prehvaliti. Udeležba slovenskih Orlov na tem velikem slavju pomenja utrditev vezi, ki spajajo naš narod in po njem celo državo s francoskim narodom, pomenja mogočno manifestacijo francosko-jugoslovanskega prijateljstva ter obenem manifestacijo katoliške ideje, ki je najtrdnjša garancija za mir, red in prospeh države. Dospeli so naši Orli v Pariz v četrtek, dne 19. julija. Njihov sprejem je bil prisrčen, kakor je bilo tudi nji-

hovo potovanje od francoske meje do Pariza nad vse ugodno. Francozi so jih nastanili v kolegu sv. Stanislava. V petek, dne 20. julija, je njihova delegacija napravila obiske pri našem poslaništvu ter pri francoskih funkcionarjih. Poklonili so se tudi škofu Chaptol ter obiskali brate Čehoslovake, ki so istega dne prišli na tekmo. V soboto, dne 21. julija, so se vršile celodan tekme. Telovadišče na Martovem polju — največjem prostoru v Parizu — je bilo celi dan kakor mravljišče. Ko so prišli naši telovadci na vrsto, so takoj začeli vzbujati občo pozornost in zanimanje s svojimi krasnimi in smelimi vajami. Dosegli so krasen uspeh. Slovenec-Orel Hvale je dosegel 2. mesto, Kermavner Ivo pa 7. mesto v prvenstvu. Sodniki so se komaj odločili, ali naj Hvaletu prisodijo prvo, ali drugo mesto. Jugoslovanska vrsta je dosegla v tekmi tretje mesto. Tekmovalo je vsega skupaj 300 vrst. Ta uspeh je za nas nad vse ugoden ter smo lahko ponosni na naše telovadce. V nedeljo, dne 22. julija, se je vršila prava proslava, združena z javno telovadbo, katere s je udeležilo 30.000 telovadcev. Dopoldne je bil spreved, katerega se je udeležila ogromna množica ljudi. Orli so bili zopet predmet navdušenih ovacij, zlasti ko so pred Arc de Triomphe položili venec na spomenik francoskega neznanega junaka. V ponedeljek, dne 23. julija, zvečer je delegacija Orlov priredila komers v kolegu sv. Stanislava, katerega so se udeležili predstavniki skoro vseh pariških ustanov ter delegat našega poslaništva. V torek so naši Orli odpotovali po prisrčnem slovesu iz Pariza.

Orlovski dan v Šoštanjú. Prireditve Savinjskega orlovskega okrožja dne 22. julija v Šoštanjú je krasno uspela. Po sprejemu na kolodvoru se je razvil dolg spreved, v katerem je korakalo nad 500 mož članstva v kroju ob zvokih močne trboveljske godbe (31 mož) na mestni trg, kjer se je zbralo do 4000 ljudi občinstva. Pri krasno ozaljšanem Marijinem znamenju se je vršila slovesna služba božja, med katero je krasno prepeval pomnožen pevski zbor (50 pevcev) in dovršeno igrala rudarska godba. Pri orlovskem zborovanju je poleg pozdravov domačega g. župana, odsekovega predsednika in zastopnika delavcev govoril tudi zastopnik Orlovske podzveze dr. Hodža. Popoldan se je zbralo na zelo okusno in bogato ozaljšanem telovadišču do 2000 gledalcev, ki so z veliko pozornostjo sledili prav dobro izvajanemu obširnemu telovadnemu sporedu. Zlasti so se občudovali dovršeno telovadbo orodnih vrst iz Trbovelj, Celja in Teharij. Nekaj posebnega je bil tekmovalni nastop pevskih zborov, pri katerem je največ priznanja žel nastop združenih zborov pod vodstvom g. Mihelčiča iz Celja. Vsa veličastna manifestacija sveže in krasno se razvijajoče orlovske organizacije pa si je s tem pridobila zopet mnogo novih prijateljev. — Bog živi!

Občni zbor Orlovskega odseka Maribor se vrši v sredo, dne 1. avgusta 1923, ob 8. uri zvečer, v društveni dvorani, Lekarniška ulica 6. Udeležba bodi točna in polnoštevilna! Proti neopravičeno izostalim se bo postopalo po poslovniku. — Tajnik.

Pevska vaja Orlovskega odseka Maribor je redno vsak ponedeljek ob 7. uri zvečer v stolnem župnišču. Ker je petje zlasti važno za katoliški shod v Ljubljani, naj po možnosti vsi Orli posečejo te pevске vaje. Vabljeni so tudi drugi člani katoliških organizacij v Mariboru. — Tajnik.

Orliški večer prirede v soboto, dne 4. avgusta, v Lekarniški ulici št. 6 naše pridne Orlice. Prijatelji orlovske ideje se bodo udeležili polnoštevilno.

Vse tovariše in tovarišice opozarjamo, da morajo eventualne predloge na dijaškem manifestacijskem sestanku dne 25. VIII. t. l. doposlati najmanj osem dni prej tajniku dijaškega pripravljalnega odbora na naslov: Tiringner Janez, theol., Stražišče pri Kranju. — Predsednik dijaškega pripravljalnega odbora.

Tovariši akademiki, ki stanujejo v Mariboru ali njega bližnji okolici, se naj zanesljivo udeleže sestanka v sredo, dne 1. avgusta, ker so na dnevnem redu važne stvari. Sestanek se vrši v uredništvu «Stražec», Cirilova tiskarna, ob 20. uri. Bog živi! — J. Preač, stud. phil.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevdel Paulus.

31

«Tako tudi jaz razlagam te besede, državljanka. — Moji ljudje so odnesli ujetnika iz «Zadovoljnega ribiča» v samotno hišo ob doverski cesti. Tam sta ostala do danes zjutraj, strogo zastražena. Pa izpremenil sem načrte. Dati jima je bilo treba priliko, da se snideta s svojim zapovednikom nocoj na plesu — saj razumete, kajne? Gotovo mu imata mnogo zanimivega povedati —. In imela bodeta nocoj prilike dovolj —. Danes zjutraj sta namreč mlada moža našla vsa vrata svoje ječe širom odprta, straža je izginila in dvoje dobrih, osedlanih konj je stalo pripravljanih na dvorišču. Nisem ju še sicer videl, pa prepričani, mislim, smemo biti, da nista spustila vajeti iz rok, dokler nista dospela v London. Glejte, kako preprosto je vse to —!»

«Zares — preprosto, kaj?» je dejala z zadnjimi ostanki prejšnje veselosti, pa z bridko pikrostjo v glasu. «Ako hočete zaklati pišče — ga primete — mu zavijete vrat — vse je jako preprosto, le za pišče ne —. Sedaj pa meni ponujate nož —. In plačilo za pokorščino — zares, vse preprosto za vas —. Zame ne —.»

«Nikar tako, državljanka! Ponujam vam priliko, da rešite brata, ki ga ljubite, posledic njegove neumne nepremišljenosti —»

Margaretin obraz je dobil mehke poteze, oči so ji bile mokre, ko je šepetala, bolj zase ko za Chauvelina.

«Edino bitje na svetu, ki me ljubi resnično in zvesto — Pa kaj hočete da naj storim, Chauvelin?» se je obrnila nanj z glasom, ki so ga dušile solze. «V mojem sedanjem položaju mi je nemogoče —»

«Nikakor ne!» je pravil suho in brezsrčno, ne da bi se zmenil za obupni, tresoči se glas Margaretin, ki bi bil kamen omehčal. «Kot gospo Blakeney vas nihče nima na sumu, in z vašo pomočjo utegnem — kdo ve? — res nocoj dognati, kdo je «Dušica». — Na ples pojdete, kajne? Opazujte tamkaj nekoliko zame, — opazujte in poslušajte —. Povejte mi, če bodele morebiti slučajno čuli kako besedo —. Vsakogar si lahko pogledate, ki bo govoril z lordom Antonom ali pa z gospodom Andrejem. Nihče vas ne bo sumil —. «Dušica» bo na plesu nocoj. Najdete ga in jaz vam zastavim častno besedo Francije, da bo rešen vaš brat!»

Chauvelin ji je nastavil nož na vrat —.

Margareti se je zdelo, da se zapleta v mreže, iz katerih ni rešitve. Dragoceno poročstvo je imel v rokah in vedla je, da ta človek ne dela praznih groženj. Ni bilo dvoma, Armanda je že naznanil odboru za javno varnost kot «politično sumljivega», ne bodo ga več pustili iz Francije in brez ozirov ga bodo mučili, če ne uboga Chauvelina —.

Pa še je skušala kot pristna ženska — zavleči uso. Ponudila je roko Chauvelinu, temu človeku, ki ga je nocoj zasovražila, ki se ga je bala, ter rekla prijazno:

«Če vam obljubim pomagati, Chauvelin, — ali mi daste tisto Armandovo pismo?»

«Če mi pomagate nocoj najti «Dušico», je odgovoril z zlobnim nasmehom, «vam dam pismo — jutri.»

«Torej mi ne zaupate —?»

«Zaupam vam brezpogojno, lepa gospa, ampak Armandovo življenje je zapadlo, — vi ga morete rešiti!»

«Utegne se zgoditi, da vam ne bom mogla pomagati, pri najboljši volji ne, — da bo ves moj trud brezuspešen —.»

«To bilo zares usodno — za vas in za Armanda.»

Margareto je streslo. Čutila je, da od tega človeka zaman pričakuje usmiljenja. Vsemogočen je bil in življenje njenega ljubljene brata je držal v pesti —. Dobro ga je poznala in vedela je, da bo brezsrčen, neusmiljen, ako ne doseže svojega namena.

(Dalje prihodnjič.)

Mizarski učence se sprejme.
Vrbanova ulica 26. 439 2-1

Dober nudnik se išče za posojilo 50.000 D proti vknjižbi na večje posestvo. Naslov pod «20% sigurno» upravištvu. 445

Po ceni se proda ena dvonadstropna hiša zaradi finančnih sil. Naslov v upravištvu. 444

Polustabilni parni stroj 40 HP s parnim pregrijačem, najbolj ši nemški fabrikat, v dobrem stanju prodaja po vredni ceni Daruvarska dionička pivovar na in munjara Daruvar (Slavonija). Eventualno menja za en Sauggasmotor od 40 HP. 437 6-1

„ITO“

najboljša

zobna krema

422 Dobi se povsod. 10-1

SODI

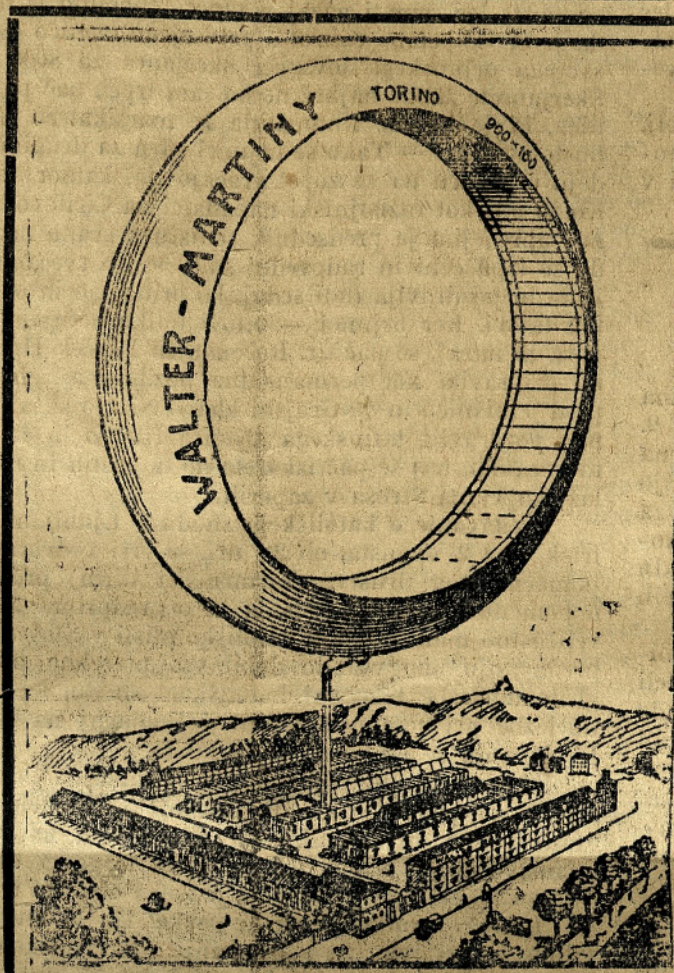
hramski, za špirit in rum, neoporečeni, rabljeni, v d brem stanu, v velikosti od 20 do 50 hl se takoj kupi Sodi od vina izključeni. — Ponudbe na A. A. Baker Co., Ljubljana 7.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!



„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20. Telefon št. 133

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatike in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obročev.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20. Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna postrežba! — Cene brez konkurence!

Zahvala.

Ker se nam ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti za mnoge dokaze srčnega sočutja med dolgo boleznijo in pri smrti naše nepozabne matere, oziroma stare matere, prababice, tašče, tete, gospe

Ivane Hrovath

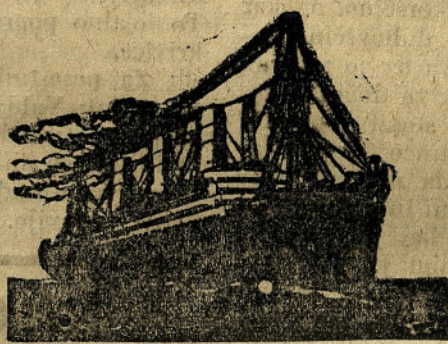
učiteljeve vdove,

si dovoljujemo tem potom izreči našo odkritosčno zahvalo.

Prav posebno se zahvalimo še g. dr. Hans Lichtenegger-ju za njegovo neutrudljivo zdravniško pomoč, g. župniku za njegove ljube, tolažljive obiske med boleznijo, g. župniku Rozmanu v Zavodnih in župni duhovščini za vodstvo kondukta, g. župniku Jos. Atteneder-ju za v srce segajoče poslovlilne besede ob grobu, vsem dariteljem cvetja in vencev, in ne nazadnje vsem sorodnikom in znancom od blizu in daleč, vsem našim ljubim sosedom in prijateljem, ki so našo ranjko spremili na zadnji poti. 447

Sinovi in hčere in vsi ostali žalujoci.

Somišljeniki širite naše liste!



Hamburg — Amerika Linija

in
United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pjasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB

„B“ Cesta pri državnem kolodvoru

ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25, — Snžak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinka c. 160. — Split: Ante Buić, Dioklecijanova obala 13. — Grnž: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgje J. Dimitrijević & Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4. 550

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

Največja izbira vseh vrst sukna, platna, etaminov in drugega modnega blaga

FRANC MASTEK, Maribor, Glavni trg 16.

Nizke cene! Solidna postrežba! — Poštni nameščenci na obroke!